

Vastaus Sanna Leponiemen valtuustoaloitteeseen kummivaltuutetut nuorisovaltuuston jäsenille ja nuorisovaltuuston aloiteoikeus kunnanvaltuuston kokouksiin

Kunnanhallitus 27.01.2025 § 19
5/00.02.00/2024

Aloiteoikeus

Kuntalaissa ei säädetä valtuutetun eikä muunkaan luottamushenkilön aloiteoikeudesta. Asia on jätetty hallintosäännön varaan. Ruoveden kunnan hallintosäännön 18 luvun 1§ rajaa aloiteoikeudesta valtuustossa seuraavasti valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa.

Kuntalaki 410/2015 mukaan aloiteoikeus kuntalaisilla kuntalaisaloitteen kautta (23 §). Lisäksi palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita kyseistä kunnan palvelua koskevassa asiassa.

Kuntalain 26 §:n mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä.

Edelleen nuorisolain 24 § 2 momentissa todetaan, että sen lisäksi, mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.

Kun arvioidaan sekä kuntalaissa että nuorisolaissa nuorisovaltuustolle annettuja vaikutusmahdollisuuksia, niin aloitteiden ja esitysten tekeminen olisi luonteensa vuoksi yksi vaikutusmahdollisuuden muoto. Erona tavanomaisesta kuntalaisaloitteesta suoraan aloiteoikeuteen valtuustolle olisi se, että kaikki aloitteet menevät valtuuston käsiteltäväksi ja saavat samanlaisen julkisen käsittelyn kuin valtuutettujenkin valtuustoaloitteetkin.

Kunnat ja kaupungit ovata ratkaisseet asiaa eri tavoin, mutta esimerkiksi yhdessäkään Suomen 20 suurimmassa kaupungissa ei hallintosääntöön ole kirjattu nuorisovaltuustolle suoraa aloiteoikeutta valtuustoon. Suoran oikeuden tehdä valtuustoaloitteita sijaan useissa kaupungeissa, joissa asiaa on käsitelty on päädytty siihen, että Nuorisovaltuustolla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita asioista, joiden se arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuuston tekemät aloitteet käsitellään samassa järjestyksessä kuin valtuutettujen aloitteet. Kunnanhallituksen tulee esittää kaupunginvaltuuston tietoon hallintosäännössä määrättävällä tavalla nuorisovaltuuston tekemät aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet kokousta edeltävän vuoden ajalta.

Tällä tavalla halutaan siis toisaalta edelleen huomioida valtuutettujen erityinen asema kuntalaisten valitsemina edustajina, mutta samalla nuorten ääni huomioidaan paremmin eli heidän tekemänsä aloitteet, vaikka teknisesti ovat kuntalaisaloitteita, nostetaan erityisempään asemaan.

Tämä toimintamalli voisi sopia Ruovedellekin valtuustoaloiteoikeuden sijaan.

Hallintosääntöön tulee tehdä asiaan liittyvä lisäys lukuun 20 muut määräykset, jossa käsitellän aloitteiden tekemistä. Tähän lukuun lisätään pykälä nuorten tekemistä aloitteista ja niiden käsittelystä. Hallintosääntöä tulee päivittää kevään 2025 aikana, jolloin tämäkin huomiodaan hallintosääntöön.

Kummivaltuutettu

Kummivaltuutetut ovat kunnan luottamushenkilöitä, jotka on valittu toimimaan nuorisovaltuuston tukena. Toimintamallin tavoitteena on tukea nuorisovaltuuston mahdollisuuksia vaikuttaa sekä valtuutettujen ja nuorten välistä yhteistyötä.

Toimintamalli on mahdollista toteuttaa valtuuston niin halutessa. Toiminnallisuuden kannalta, mikäli toimintamalli päätetään ottaa käyttöön, niin mielekäs ajankohta voisi olla 1.6.2025 uuden valtuuston aloittaessa.

Esittelijä

Päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee edellä esitetyn tiedoksi ja esittää valtuustolle, että se katsoo asian aloitteena loppuun käsittelyksi.

Kunnanhallitus lähettää lisäksi asian jatkovalmisteluun tuotavaksi päätöksen tekoon seuraavan hallintosääntöpäivityksen yhteydessä.

Päätös

Kunnanhallitus päätti päätösehdotuksen mukaisesti.

Jakelu